

Udvarhelyszéki helyismereti évfordulók 2008. július–szeptember

Július

3. – 90 éve született Székelyszent-erzsébeten **Abodi Nagy Béla** képzőművész. A román és a magyar fővárosban végzett főiskolai tanulmányokat, a kolozsvári Ion Andreescu Képzőművészeti Főiskolán tanított. A harmincas években novellákat is közölt. Fekete-fehér és színes illusztrációi, könyvborítói mellett munkásságából kiemelkedő irodalmunk klasszikusairól készített arcképsorozata.

4. – 60 éve született **Sófalvi László** mérnök, politikus Székelykeresztúron. 1990-ben a *Székelyudvarhely* és a *Szabadság* című lapokat szerkesztette.

6. – 100 éve született **Demeter János** jogi író Kerlésen. Székelyudvarhely Katolikus Főgimnáziumában tanult. A *Falvak Népe* alapító-szerkesztője. 1945-től egyetemi tanár volt. Részt vett a politikai életben: a Magyar Népi Szövetség egyik vezetője, Kolozsvár alpolgármestere, nemzetgyűlési képviselő volt. 20 évvel ezelőtt, 1988. július 6-án halt meg Budapesten.

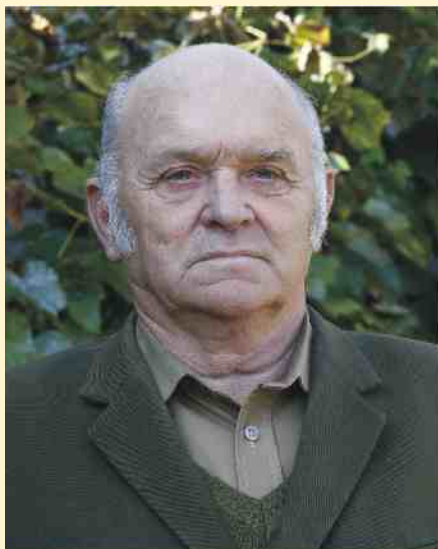
14. – 80 éve született **Jakab Rozália** tanítónő és népművész Rugonfalván, Udvarhelyszék Kultúrájáért életműdíjas, a Romániai Magyar Népművészeti Szövetség életműdíjasa. Székelyudvarhelyen végezte a tanítóképzőt, Décsfalván, Derzsbén, Nagyalambfalván, Korondon, majd Farkaslakán tanított. Szövétt képeivel több kiállításon vett részt. A Bandi Dezső által elindított népművészeti mozgalomhoz csatlakozott, népművészeti kört szervezett az iskolában, a farkaslaki asszonyoknak szövést tanított. *Nálunk a harangszó elszáll a határig (Népelet és néphagyomány Farkaslakán)* című kötete 1998-ban jelent meg, a *Sokszor úgy szeretnék enni, magam sem tudom, hogy mit* (Csíkszereda, 2002) című pedig a Hargita Megyei Kulturális Központ által meghirdetett néprajzi pályázaton nyertes dolgozatát közli. Más munkái: *Rugonfalva az idő múlásában* (2004), *Haj, sirass édesanyám, míg előtted állok. (Népdalos könyv Jakab Zsigmond rajzaival,* 2006), *Visszanéztem alkonyatkor* (2007).

14. – 70 éve született Székelyud-

varhelyen **Gálfalvi Gábor** népművelő, író, a Magyar Kultúra Lovagja, Udvarhelyszék Kultúrájáért-díjas. Tizenhét évesen már tanítói oklevelet szerzett, pályáját Kápolnásfaluban kezdte, majd Alsóboldogfalván telepedett le. Kultúrigazgatóként a helyi közművelődési életet irányította, színdarabokat tanított, népművészeti kiállításokat szervezett. A helyi néphagyományok gyűjtésének eredményeként több dolgozatát díjazta a Kriza János Néprajzi Társaság és a Magyar Néprajzi Múzeum. Számos nevelési témájú cikket közölt. Megjelent munkái: *Székelykeresztúr környéki lakodalmi költészet* (Székelyudvarhely, 2000), *Mélyre nyúló gyökerek (Alsóboldogfalva mini-monográfiája,* Székelykeresztúr, 2000), *Kegyelemkenyéren (töprengések az idő távlatából)* – 2001, *Székelykeresztúr és vidéke vadászatának múltja és jelene* (Székelykeresztúr, 2003), *Vadászskalandok és vadhúsreceptek* (Csíkszereda, 2004), *Magyar-roma társalkodó szótár* (Csíkszereda, 2004).

17. – 65 éve született **Dénes Domokos** erdőmérnök Székelymuzsnában. A Hargita megyei Erdőfelügyelőség igazgatója, erdő- és vadgazdálkodással kapcsolatos cikkeket közöl hazai és külföldi szaklapokban.

21. – 95 éve született **Soós László** író, kritikus Szovátafürdön. Budapesten

Gálfalvi Gábor

Jakab Rozália

élt, újságíró és filmkritikus volt. 1994. január 23-án halt meg.

28. – 75 éve hunyt el Ákosfalván **Adorjáni Zoltán** népművelő, szerkesztő (szül. 1880. okt. 10., Héjjasfalva). Novellákat, verseket közölt. Kötetei: *Az első lépés* (1909), *Temetési énekek* (1914, 1923). Ákosfalvi tanítóskodása idején, 1923-24-ben a *Tanügyi Szemle* szerkesztője volt.

29. – 55 éve született Parajdon **Moldován Gyula** festő. 1990-ben mángalériát nyitott Székelyudvarhelyen. A Paletta 5 alkotócsoport tagja.

Augusztus

1. – 105 évvel ezelőtt született Székelyudvarhelyen **Soó Rezső** botanikus, az MTA tagja, kétszeres Kossuthdíjas. Székelyudvarhely Katolikus Gimnáziumában járt középiskolába, a magyar fővárosban végzett egyetemet, ott doktorált. Egyetemi tanárként működött többek között a kincses városban és Budapesten. Tanulmányait több nyelven közölte.

1. – 80 évvel ezelőtt született Székelyhídon **Mészáros József** könyvtáros, bibliográfus, szerkesztő, irodalomtörténész, újságíró. Ő fedezte fel a székelykeresztúri unitárius könyvtár fászlájában Orbán Balázs eltűntnek hitt fényképhagyatékát, 164 felvételt, illetve Tiboldi István népköltészeti gyűjteményének egy részét, amely Kriza János *Vadrózsák* című gyűjteményének második kötete lett volna.

8. – 60 éve született Rugonfalván **Mihálykó Anna** építésztechnikus, fotóművész.

12. – 125 éve született Szepesbélán a múzeumalapító **Haáz Ferenc Rezső**. Budapesten rajztanári képesítést szerzett, Székelyudvarhely Református Kollégiumában kezdte pályáját (1906). 1927-től a Református Tanítóképző Intézetben tanított, 1946–1948 között a fiúgimnázium igazgatója volt. Diákjaival gyűjtötte az iskola-múzeum anyagát, ez alapjául szolgált a Székelyudvarhelyi Muncipiumi Múzeumnak, amelyet 1948-ban szervezett meg és első igazgatója volt, 1951-ig. Tanulmányokat közölt, a vidék tárgyi néprajzának ismerője volt. Székelyudvarhelyen hunyt el 1958. július 29-én.

13. – 80 éve született **Dávid Gyula** irodalomtörténész, szerkesztő, könyvkiadó Árapatakon. Családja Udvarhelyre költözve, gyerekkorát itt töltötte. 1957-ben politikai okokból bebörtönözték. 1970-től lett a Kriterion Könyvkiadó kolozsvári szerkesztőségének vezetője. Magyar irodalomból doktorált. Románból fordított több kötetnyi szépirodalmat. Nyugdíjba vonulásától (1992) a kolozsvári Polis könyvkiadó vezetője.

14. – 100 éve született **Bonyháti Jolán** szerkesztő, bibliográfus Olthévízen. 1944 ősztől az udvarhelyi *Szabadság* szerkesztője volt, majd a bukaresti és kolozsvári rádió magyar adásainál dolgozott. 1948–68 között az Állami Irodalmi és Művészeti Könyvkiadó, illetve az Irodalmi Könyvkiadó nemzetiségi osztályának vezetője, majd szerkesztője volt.

19. – 140 éve halt meg Borszéken **Sebestyén Gergely** jogtudományi író. 1803 októberében született Zetelakán. Udvarhelyszék táblabírája volt.

21. – 35 éve lett öngyilkos **Szöcs Kálmán** költő kommunista eszményeiben történt csalódása miatt. Marosvásárhelyt született 1942. szeptember 18-án. 1965-66-ban Parajdon tanított.

Szeptember

3. – 75 éve született Újszékelyen **Gál Irma** tanár, néprajzkutató, a gyergyószárhegyi alkotótábor egyik alapítója. Székelyudvarhelyen végezte a tanítóképzőt. 1953-tól lakik Gyergyóalfaluban, népművészeti köröket vezetett, nyugdíjazása után is a csíkszeredai Művészeti Iskola kihelyezett osztályában szövést tanított. Számos nép-

művészeti, néprajzi kiállítást szervezett. Népművészettel, népviselettel és szokásokkal kapcsolatos tanulmányai és önálló kötetei jelentek meg. EMKE-díjas (1993).

4. – 125 éve született Sóváradon **Illyés Géza** történész. Református teológiát végzett, történelem-pedagógiából doktorált. 1907-től Magyar királyfalván volt lelkész. 1950. május 28-án hunyt el Dicsőszentmártonban. Adatközlései, közéleti személyiségek (Bethlen János, Bethlen Miklós, Mikó Imre, Lórántffy Zsuzsanna, Petrőczy Kata Szidónia, Apafi Mihály) jellemrajzai jelzik levéltári kutatásainak eredményeit. Az erdélyi református zsinatokkal kapcsolatos fő műve kéziratban maradt.

4. – 70 éve hunyt el Vargyason **Dobai István** költő, népművelő. 1899. január 22-én született Székelyudvarhelyen, ott és a székelykeresztúri, kolozsvári tanítóképzőben tanult, unitárius teológiai és bölcsészhallgató volt. Meséket, verseket közölt a *Cimborában*, önálló kötete *Messiásod* címmel 1922-ben

Soó Rezső

jelent meg Kolozsváron. 1930-tól volt vargyasi lelkész. Népművelőként és a szövetkezeti mozgalom szervezőjeként is jelentős munkásságot fejtett ki.

14. – 125 éve született **Balázs Sándor** író, színműíró Nagygeresden. Latin-magyar szakot végzett Budapesten. 1907–16 között tanított Udvarhelyen, az Állami Főreáliskolában. Drámáival háromszor nyert pályadíjat, munkái jelentős részét udvarhelyi tanárkodása idején írta. Műveit a Nemzeti Színház mutatta be. Ifjúsági regényeket is írt. A magyar fővárosban halt meg 1982. április 25-én.

19. – 70 éve született Székelyudvar-

helyen **Szakáts Béla** szobrász.

19. – 65 éve született Ravában **Györfi József** tanár. 1976-77-ben a *Hargita* megyei lap, 1979-től az udvarhelyi Városi Könyvtár munkatársa, 1990-től igazgatója 1999-ben történt betegnyugdíjazásáig. Neki köszönhető az intézmény korszerűsítése (számítógépes hálózat, könyvtárprogram, videolejátszó, televízió, művészi és ismeretterjesztő filmek beszerzése), meg az állomány több ezer kötettel való bővítése (pályázatok, adomány stb. révén), illetve az átköltöztetéssel járó sok éves huzavona szerencsés megoldással való lezárása. Megvalósításával nagyban hozzájárult ahhoz, hogy Székelyudvarhely legnagyobb könyvtára eleget tud tenni az iskola város megnövekedett igényű olvasói elvárásainak. A Bibliofil Alapítvány vezetőjeként kezdeményezte a máshol olyan fontos szerepet betöltő civil fórumok rendszeres megtartását. EMKE-díjas (2002), szervezői munkájáért Udvarhely Pro Urbe-díját kapta.

20. – 120 éve született Szegeden **Beczassy Judit** író. Székelyudvarhelyen volt tanítónő. Tíz regénye jelent meg, *Oblovov* című drámáját a Víg-színház mutatta be. Budapesten halt meg 1961. február 20-án.

27. – 225 éve született Zetelakán **Zsombori József** katolikus egyházi író és tanulmányíró. Az udvarhelyi Katolikus Gimnáziumban tanult, 1812-től udvarhelyi helyettes lelkész, plébános, 1816-tól esperes, 1817-től az udvarhelyi gimnázium igazgatója volt. Érdemeket szerzett az iskoláztatás terén, bár nagy tervét, az udvarhelyi főiskola felállítását nem sikerült megvalósítania.

Összeállította P. Buzogány Árpád

